NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1744 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ NĂM 30 NOVEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Một năm	6$00	6$90	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Các làng và						
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUÂN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE N° 148

ANNONCES
[illegible]
Par contrat annuel [illegible]
Par continuation et par insertion [illegible] 0$12 [illegible]
Réclame dans la 3e page [illegible] 2.[illegible]
Annonces judiciaires et légales [illegible] 1.[illegible]
On traite à forfait pour les contrats importants

Hậu-vận máy-bay của Đông-pháp

Trong khoảng giăm sáu năm nay cái tiếng tàu bay máy bay không lấy gì làm lạ cho lỗ tai ta lắm nữa, nhất là sau khi tàn cuộc chiến tranh Âu-châu rồi, các máy bay của Pháp đem thêm được mươi chiếc nữa sang đây. Máy bay ở Âu châu mới xuất-hiện được độ hơn mười năm nay, nhưng từ khi xảy ra cuộc chiến tranh thì nghề bay lại tiến bộ lắm, nhất là của nước Pháp bao giờ cũng đứng vào hàng thứ nhất. Trước máy bay còn là những cái khí-giới gớm ghê dùng vào việc binh đao, như là để trinh thám trận địa bên giặc, để chứa tạc đạn mà ném xuống dưới đất. Ngày nay tàu bay, máy bay đã vào một cái thời-kỳ thực dụng rồi là người ta đã biết lợi dụng cái sức nó mà thì nhanh với các giống chim, để chở người và hàng hóa ở trên không-trung từ nước này sang nước khác.

Nghề bay ngày nay mở mang phát đạt đến nỗi các liệt-cường đã phải định ra các lệ luật chung cho các nước phải theo, không được phạm đến địa hạt nước khác, cũng như là các tàu biển chạy ở trên mặt nước vậy. Nhưng trong tờ giao-ước cũng có định ra mấy khoản thuộc về sự ích chung như là cho tàu bay máy bay ngoại-quốc qua một địa hạt nào, tương trợ nhau trong những lúc nguy nan, mở ra các trường bay ở mặt đất, mặt nước cho các phi-cơ hoặc thủy phi cơ có chỗ lên xuống.

Các tàu biển muốn giao thông được tiện-lợi phải có hải-cảng, có cột đèn biển, có bản đồ ở mặt biển thì mới có thể phát đạt được. Tàu bay cũng vậy, chớ tưởng rằng chỉ một cái máy với một người cầm máy là có thể tự ý bay đi đâu cũng được đâu; sự vận-tải này có lẽ lại khó khăn hơn nữa, là phải lo sao cho máy đi được vững vàng chắc chắn, không để cho người ta phải e sợ chút nào, như là đặt các trường lấy chỗ hạ máy, chỗ trữ dầu xăng, chỗ xưởng chữa máy ở dọc đường bay qua, đặt các máy điện-thoại điện báo vô-tuyến để có thể thông tin với người trên máy biết chỗ nào nên tránh, lúc nào trời mưa, tức cũng như ở trên đường bộ, xe-hỏa xe hơi đều phải biết chỗ nào có đường quặt mau, chỗ nào lên dốc xuống dốc, chỗ nào giáp đường rẽ ngang.

Đặt đường máy-bay lại phải nghĩ đến mấy điều sau này cho được tiện lợi mọi bề là đặt những đường vận tải dài không những từ nước nọ giao-thông với nước kia mà đến cả châu nọ cũng thông với châu kia được. Sau nữa là cách vận-tải trên không-trung được rất mau chóng và đỡ tốn hơn bây giờ. Như về phần nước Pháp thì có một đường từ Tây-âu đến Đông âu và thẳng sang Viễn-đông tức là đường Ấn-độ, còn một đường nữa sẽ đặt từ Âu-châu đến Bắc-Mỹ và Nam Mỹ, nhưng đường ấy hiểm trở lắm và cần phải tổ-chức ra một sở thông tin về gió mưa nữa. Nếu lập xong những đường ấy thì Paris sau này sẽ thành ra một nơi trung tâm điểm cho các đường tàu bay vậy.

Lập ra những đường tàu chạy như vậy thì cũng phải đặt ra bao nhiêu là càng, là nhà ga, là chỗ phòng việc cứu nạn. Trong mỗi càng không trung ấy lại phải dựng bao nhiêu là nhà chữa tàu, xưởng chữa máy, đồn vô-tuyến-điện thoại và điện báo, sở thông tin về gió mưa, vân vân.

Đường phi cơ ở thế-giới và nhất là ở nước Pháp ngày nay tuy đã mở mang lắm mà thường lắm người vẫn cho tàu bay máy bay là một cách vận tải rất nguy hiểm, không được thiết dụng cho lắm. Nhưng ta hãy xem mấy cái biểu thống kê sau này thì rõ ràng những lời hồ nghi trên ấy là sai cả. Hãy nói những tàu ở các nơi đến nước Pháp thì cái số kilomètres trong ba năm vừa rồi tàu bay chạy được như sau này:

Năm 1919,	232.800 kilomètres
Năm 1920,	1.653.000 —
Năm 1921,	2.800.000 —

Mà trong ba năm ấy thì số hành khách đi tàu bay như sau này:

Năm 1919,	1.184 người
Năm 1920,	6.419 —
Năm 1921,	14.241 —

Trong cái số ba năm tổng cộng là 21.844 hành-khách thì chỉ phải có 16 người chết, 4 người bị thương, còn thì được bình yên vô sự cả.

Muốn biết các đường không trung quan trọng là thế nào thì cứ xem những số tàu lên xuống ở càng Bourget của nước Pháp là càng to nhất thế giới bây giờ thì rõ. Trong một năm 1921 cả thảy số tàu bay lên xuống được 4.022, chở được 13.369 hành khách, 150.329 cân đồ hành lý, 3.301 cân thư từ, nghĩa là hơn 200.000 cái thư. Giá tiền hàng hóa xuất càng bằng tàu bay ước hơn 16 triệu francs, nhập càng ước 7 triệu francs và số tiền thuế thương chính thu tại càng Bourget cộng được hơn mười vạn francs.

Muốn cho sự vận-tải hàng hóa được mau chóng thì người ta lại đương trù tính việc bay đêm nữa, vì đường không-trung càng dài bao nhiêu thì việc vận tải càng có thể chóng hơn các cách vận tải khác. Nếu tàu bay không chạy đêm thì không mau hơn xe hỏa chạy cả đêm cả ngày là mấy, vì một cái tàu bay bây giờ chạy mau nhất trong một ngày được chừng 1.200 kilomètres, mà một cái xe hỏa chạy mau nhất đi cả đêm cả ngày không bị thua mấy. Nhưng nếu đặt được tàu bay chạy đêm thì cả đêm ngày ít ra cũng được 2.000 kilomètres. Như vậy xe hỏa dẫu chạy mau đến đâu cũng chỉ bằng được một nửa là cùng, mà các tàu thủy chạy ở sông ở biển thì lại kém xa lắm nữa. Khi tàu bay đi đêm được thì một người hành-khách từ Londres (Kinh-thành nước Anh) đi lúc 6 giờ chiều đến trưa hôm sau có thể ăn cơm sáng tại Alger được.

Muốn cho tàu bay được thông dụng hơn bây giờ thì cần nhất phải thêm cái trọng-tải của nó lên. Nếu dọc đường đi phải đặt nhiều nhà la-ga quá thì tàu chạy lại không được chóng lắm, là vì phải đỗ nhiều để lấy dầu. Nếu chứa nhiều dầu quá thì lại mất chỗ người ngồi, chỗ xếp hàng hóa. Như một chiếc tàu bay tốt nhất ở nước Pháp qua Đại-tây-dương thì chỉ chở được mấy người vận máy là cùng, là vì phải để dành chỗ chứa dầu. Bởi thế ngày nay tuy máy bay đã gần làm được đến cực điểm mà người ta còn muốn đổi mới cho tốt hơn nữa. Hiện thời thì một cái tàu bay lớn nhất chạy bằng bốn máy tự-động mạnh bằng 900 mã-lực, có thứ mạnh bằng 1.200 mã lực đủ chỗ cho 20 người ngồi mà vài năm nữa có lẽ làm được những máy cánh dài năm sáu mươi thước, mạnh bằng ba nghìn mã-lực. M. Louis Bréguet là một nhà chế máy có tiếng nhất, lại định làm một cái máy bay cánh dài 120 thước mạnh bằng 12.000 mã-lực. Như vậy thì có kém chi một cái tàu thủy không? Nếu vậy thì đi vòng thế giới chỉ mất 80 giờ mà hiện đi tàu thủy xe hỏa mất những 80 ngày mới hết.

(Còn nữa) V. Đ.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 29 Novembre 1922

Quan Toàn-quyền Long

Quan Thuộc-địa bộ thượng-thư A. Sarraut đã đệ trình quan Giám-quốc một bản chỉ-dụ lưu nhậm quan Toàn-quyền Long tại Đông-pháp một hạn nữa.

Nước Thổ với nước Pháp

Hamid Bey, là đại-biểu chánh-phủ Angora tại Constantinople đã tới Paris. Ngày hôm thứ hai ông thương-nghị với quan tổng-trưởng tòa Nội-các Poincaré.

Tại Thứ-dân nghị-viện

Thứ-dân nghị-viện đã bắt đầu bàn về số chi tiêu của bộ Phi-cục. Ông nghị-viên Fonck có trình bày về hiện-tình việc phi-cục. Từ buổi đình chiến đến giờ, Đại-pháp đã chi 1.400 triệu về các phi-cục và 400 triệu về các phi-cơ không phải về việc binh.

Cuộc giảng hòa Đông-âu

Sáng hôm thứ ba ban phụ coi về việc kẻ-cửa về việc bãi binh tại các đảo ở bể Egée, của nước Thổ đòi lấy, đã hội-nghị, do tướng-quân Weygand chủ-tọa. Các đảo ấy là Lemnos, Chio, Mytylème, Samos và Nikaria.

Báo *Le Temps* nói rằng cái vấn-đề ấy cũng không có gì là khó khăn lắm, vì nước Thổ cũng không có nhất định yêu-cầu cho các đảo ấy được tự-trị, mà về đường binh-vụ thì Đồng-minh cũng sẵn lòng nhân nhượng cho nước Thổ. Buổi chiều tiểu-ban coi về các điều-khoản kinh-tế sẽ họp một kỳ đại-hội đồng, để nghe Ismet Pacha trần-thuyết về mọi điều khoản của nước Thổ-nhĩ-kỳ.

Phái-bộ Xô-viết có công-bố rằng tin các báo nói chánh-phủ Xô-viết triệu tập quân lính ở đường cương-giới nước Lỗ-ma-ni là một tin rất sai.

Còn tin nói rằng chánh-phủ Thổ-nhĩ kỳ, và chánh-phủ Hoa-kỳ đương bàn lập một bản giao-ước về đường thương-mại thì hai chánh-phủ đã bá cáo là một tin sai-lầm.

Việc nước Hy-lạp

Tòa nội-các của đại-tá Gonotas có bốn viên quan võ, mà một viên thì giữ bộ nội-vụ. Tướng-quân Pangalos thì chủ trương bộ binh-vụ.

Tòa-án xử những nhà bị trách-cứ về việc chiến-tranh đã kết MM. Gounaris, Stratos, Protopapadakis, Théotokis, Baltazzi và Hadjianestis vào án xử-tử, còn MM. Stratejos và Goudas thì bị kết án đầy chung-thân.

Các báo nói rằng thi-hành các án ấy, không khéo nước Anh và Hy-lạp sẽ phải tuyệt giao với nhau.

Việc nước Ái-nhĩ-lan

Mary Mac Swiney và em gái là Annie bị giam đã nhịn đói hai mươi bốn ngày không ăn, nay được tha thì đã phải đem vào nhà thương để phục thuốc.

Hạ nghị-viện nước Anh đã đầu phiếu ưng thuận bản luật-pháp lập nước Ái-nhĩ-lan làm một nước tự-do.

Thị-giá quốc-trái: 3 ⁄. 59,22. — 4 ⁄. 1918 62,45 — 5 ⁄. 1915 — 1916 75,25 — 5 ⁄. 1920 87,45. — 6 ⁄. 1920 91,85

Tự do diễn đàn

Một phiếm-cảm cùng tân, cựu học-phái chốn hương-thôn

Tôi mông ơn trên gánh lấy cái trách-nhiệm về dìu dắt khai hóa cho lũ hậu sinh trong tổng Như-thức, tuy chưa được ba tháng trọn, mà những cảm-tình đối với việc học ở đây thật là ngổn ngang chan chứa rất lấy làm khó giải quyết vậy.

Ôi! tài mọn như chúng tôi ở chốn hương-thôn thì chỉ biết lấy lời đạo-đức, cầu ích lợi mà cổ-động, mà khuyến-khích, mà cảm-hóa, rồi ra tùy đó, ai thấu triệt được sự học ngày nay thì khuynh-hướng sùng tôn lấy đạo; còn kẻ nào không hiểu cái đời này là cái chi chi thì — Than ôi! — đã vô tâm với học-giới thì chớ, lại sẵn có cái manh-tâm, rẻ rúng chê bai, gièm pha bài bác, khiến cho những người có con đi học phải đem lòng chán nản.

Tôi tự xét tư-cách tôi đối với chức-trách thật không hề thờ-ơ lạt-lẽo, đối với dân làng cũng được trên kính dưới nể, thế mà nghĩ mãi không hiểu vì đâu mà học-trò cứ ngày một tiêu mòn đi. Ôi! về sau mới có người nói cho biết ra trong làng 7, 8 trường Hán-tự. Thảo nào mà trường chữ Tây cứ thấy lẻ thẻ ngày một vắng dần. Nghĩ mà nghĩ, thật đáng thán tức cho cuộc tương-lai, cái vận-mệnh trong nước vậy.

Đứa trẻ con — chẳng nói các ngài cũng rõ — đứa nào là chẳng thích chơi bời hơn là học-hành, ưa tung [illegible] hơn là bó buộc. Mà các trường Nho-học ở chốn hương-thôn phỏng nay còn sót lại trường nào thì phần nhiều chỉ là có xác mà không có hồn vậy. — Chắc có người hỏi: sao lại thế? — Xin đáp: ngày nay cựu-học ở vào thời-đại văn-chương thủ cựu, chợ văn canh tân, thì cử không khoa hoạn vắng, mà cái mục-đích của cha mẹ cho con đi học — có lẽ vì thế mà biến đổi — là chỉ mong đọc nổi tờ trát, viết thông văn tự thế là đủ. Đã đủ làm gì? Ấy chính là để làm tổng lý đó! — Ôi! thật là lầm rồi, làm tổng lý mà mấy chữ chi hồ đã giả ấy đã gọi là đủ được ru?!

Lại nói đến thầy — đây có thể nói được về đại đa số — thì ông nào được nhà cửa phong-lưu, mượn nơi cửa Khổng sân Trình, ra vào một lũ mục-đồng làm một thú tiêu-khiển cao-thượng của người quân-tử. Các ông đồ về hạng này thì lại có hại cho quốc-dân vì dạy học là một nghề (nói cho phải là một chức trách) rất [illegible] quan-hệ, cần phải suy xét sưu tầm, dung hòa tân cựu, thay cũ đổi mới, tận tụy tận tâm, thì mới mong có kết-quả rực-rỡ được; chớ nếu chỉ lấy một lũ học trò mà làm thuốc tiêu sầu, làm người giúp việc, thì còn gọi là học đường được sao?

Ông nào vì gia cảnh quẫn bách, mượn màn kinh thánh truyện hiền làm con đường sinh-nhai thì học trò lại càng thấy khoan-khoái đắc-chí lắm nữa.

Chúng nó đến học-đường lấy làm vui vẻ dễ chịu hơn là ở nhà với bố mẹ anh em, vì ở nhà thì bố mẹ kèm thúc, mà đến trường thì thầy bạn chiều chuộng, sao được mà chẳng tấp nập vội vã tới trường? Bố mẹ có hay đâu rằng con mình ra đáng chăm chỉ kia thì đến trường chỉ đánh nhau, vật nhau, chơi đùa cợt bỡn, trăm hình vạn cấp, cho thỏa cái dục vọng của chúng — Đến đây hẳn có ngài hỏi: « Thế ông thầy chuốt-vị sao? » — Thưa không — Ấy chết! các ngài còn lạ gì cái ma-lực của kim-tiền nữa.... Ai chẳng biết đi làm thầy thì học-trò lười phải phạt, hỗn phải đòn, nhưng khốn lắm, nói ra cũng rầy, chẳng nói ra cũng tội. Nào đạo-học ngày nay có như ngày xưa đâu... Mình đã đi dạy học để lấy tiền mà lại ra tay thi-hành những phương pháp qui-củ như các ngài bây giờ thì — xin thất lễ — mồm lũ trẻ ranh kia nó về nói hươu nói chuột ở nhà hẳn bố mẹ nó thôi ngay không cho đi học nữa. Như thế cuộc sinh-lý phỏng mong tăng sinh được sao? Ấy trường có đông thật, song nói cho phải nào đã mấy kẻ biết học đâu.

Nhưng mà...

Miễn là...

Than ôi! ăn ít no lâu, ăn nhiều chóng chán, tưởng lời nói khá lấy làm phương-châm dạy học được vậy. Trong làng 7, 8 trường mà mỗi trường 40, 50 chục học trò, tưởng ai chẳng khen là tấn tới, là hợp thức. Nào hay có thế, có vỏ không ruột, phương pháp không hay, qui-củ chẳng có, dạy dỗ bất ngoại mấy pho sách cổ kêu gào, chẳng qua rất cổ điếc tai. Mà học trò khi ra khỏi cổng thầy nào có khác chi một lũ mục-đồng: nào đánh nhau gẫy chân gẫy tay, chửi nhau om xóm rầm rĩ, đi đứng ngả nghiêng nghiêng ngả, dáng bộ vô lễ vô phép, trông ai là người tri thời trông thấy cảnh tượng ấy cũng phải ngậm ngùi trong dạ. — Ôi! « giáo bất nghiêm, sư chi nọa » sao các ông không lấy đấy mà coi, lại còn viện câu vô lý mà chống lại với công-lý là « nhất quỉ, nhì ma, thứ ba học trò ». Nếu vậy tưởng xin các ông nên...

Chứ lũ hậu tiến của quốc-dân trông anh tuấn như kia mà nếu các ông không vì câu « Tùy thời » cứ khư khư bó buộc chúng cắm cắm cúi cúi cả ngày trong quyển sách lỗ thời thì không những hại cho chúng con này mà lại có điều ngăn trở cho đường tiến-hóa của xã-hội vậy.

(Còn nữa)

Hạ huyện, Chu-xuân-Tụng

VĂN UYỂN

Gửi cho bạn

Giời thu hiu hắt lá vàng rơi,
Đối cảnh khôn khuây nỗi nhớ người,
Viện sách vườn hoa vui đắm nhỉ,
Quê người quán khách thấu chăng ai?
Cao xanh vì có lòng công chính,
Trần thế nên chi chuyện khóc cười,
Thôi hết thu đông xuân sẽ tới,
Nước non ắt cũng được như nhời.

Họa bài của bạn hỏi thăm

Chênh chếch vừng ô gác núi tà,
Tiếp thơ họa lại gửi ngay về,
Chim ngàn lác đác bay xa tít,
Quán khách mơ màng ngủi ngùi sững ghê,
Đường đất xa xôi ai có biết,
Núi sông cách trở tớ không nề.
Khi ngồi khi đứng khi đi lại,
Man mác mây vàng lúc tỉnh mê.

Tặng mỹ-nhân

Nghe tiếng hoa-khôi thoắt động lòng,
Sẵn tài nợ sẵn có hay không!
Muốn trao một tiếng nghìn muôn dặm,
Một gánh tình kia sẽ gánh chung.

Mộng-tiên, Phạm-tuấn-Tài

Khuyên ai

Đeo đẳng làm chi mãi nợ đời,
Tang bồng gánh nặng biết bao thôi?
Cho hay sự thế bây giờ thế,
Để khách giang-hồ giọt lệ rơi,
Bán phấn mua son nào mấy kẻ,
Cẩn danh [illegible]
Cờ đương dở cuộc đàn bay đấy,
Lặng ngắm giang-sơn một trận cười.

HÁT NÓI (Hát ả đào)

Tặng bạn lâu ngày không gặp

Miễu

Chim bằng bay bổng tít mù,
Cung cầm biếng họa lòng lờ tình xưa
Một mình ra ngẩn vào ngơ,
Sông Hoài ngày tháng đợi chờ ai qua?

• •

Kim phong hiu hắt,
Đường quan-sơn Nam Bắc xa khơi,
Tưởng những khi họp mặt vui cười,
Một chén rượu đã gửi lời vàng đá,
Buồn nhớ bạn Giang châu Tư-mã,
Màu thanh-y thấm tã ngọt châu rơi,
Đất Quảng-lăng thăm thẳm một [phương trời.
Nỗi non nước ngậm ngùi chi xiết kể,
Kéo nhanh chân trên đường trần-thế
Tranh tang-bồng ai về mặt tương [phu?...
Lời gan chi kể rằng xa...

Liên-dương-tử Đặng-trần-Phát.

Dư luận Nam-kỳ

Người đời với đồng tiền

(Tiếp theo)

Về những người ăn-xài tiêu-phá vô độ vô lượng thời như đã nói trước kia, mà còn những người bỏn-xẻn, ky-cóp, chôn chặt, giấu kín thời nói sao? Thật cũng không làm thế nào khỏi tội với xã-hội được, mà có lẽ còn trọng tội hơn những kẻ tiêu phí vô chừng kia, vì rằng với những kẻ ấy thời đã biết đồng bạc luân-chuyển một cách vô lối, nhưng đồng bạc cũng có luân-chuyển được, chớ như những hạng người này thời đồng bạc só cũng như không, mà có lẽ còn kém cái giá trị cục xôi miếng gạch nữa thời phải.

Người ta thường nói: dân giàu nước mới mạnh; nay ta lại nói: những nhà giàu như thế là có tội với xã hội, ấy nghĩa làm sao? Mới nghe qua, thật có hơi phiền một chút; nhưng nếu xét kỹ thời là chí lý lắm thay! Giàu như vậy mà lại ích gì? Giả như mọi người đều giàu như vậy cả, thời nước nhà cũng không động chút gì mở-mang, mà có lẽ là một nước nghèo nhứt, hèn nhứt trên mặt địa-cầu này.

Vậy xin giải rõ nghĩa ra. Bao nhiêu tiền bạc họ đều góp-nhóp, những việc nghĩa, có ích cho người đồng-bang đồng loại với họ, họ cũng sá kể; đâu biết rằng những việc ấy vừa có ích cho người, mà vừa lợi cho họ. Đồng bạc mà vào tay họ rồi thời dường như đánh chấp nhảy vào ngục [illegible] bao nhiêu con để chảy vào rồi cũng đều chết cứng tại đó, mà bao nhiêu đồng bạc vào tả họ rồi thời cũng nằm chết lại đó, chớ không mong gì sanh sản gì nữa được. Vì vậy cho nên nói rằng: nước mà có toàn những nhà giàu như thế thời thành ra một nước nghèo nhứt, tưởng cũng không phải là lời nói quá.

Đồng tiền không làm cho người quí trọng ta, mà người có quí trọng ta chăng là do cách ta biết lợi dụng hay không biết lợi dụng đồng tiền.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Mới đây trong một tờ báo kia có bài « Khôi-hài » tuy lời nói khôi-hài thật, nhưng xét kỹ cũng có lý-thú lắm thay! vậy xin chép ra đây để những người giàu có mà vô bổ cho xã-hội ghi lấy làm gương tưởng cũng là hay lắm. Đoạn ấy như vầy :

Đào mả trộm

Đại-nho và Tiểu-nho, hai chàng vốn tay danh sĩ. Nhưng chẳng may thỏ số hạn nhân, văn-chương tăng mệnh, đã mấy lần thi rớt trở về. Sau vì nhà nghèo tuổi luống, khó nỗi sanh-nhai, hai chàng bèn rủ nhau làm nghề đào mả trộm để kiếm ăn,

Một hôm, trong làng kia có một người đại phú-hộ mới chết, đồ tuẫn táng rất nhiều. Hai chàng nghe tin mừng lắm, đêm hôm ấy rủ nhau vác cuốc thuổng đi đào trộm. Đến mả, chàng Tiểu-nho đứng đào, còn Đại-nho đứng ngoài canh. Tiểu-nho hì-bịch đào suốt đêm, gần sáng mới đến quan tài, khi bật được ván thiên ra rồi, Tiểu-nho kêu Đại-nho mà rằng : Tôi đào đã đến nơi rồi, thấy thây nó ngậm ở trong miệng một hòn ngọc châu, nhưng nó ngậm chặt lắm, không thể nào cạy được ! » Đại-nho bảo : « Lấy búa ghè răng nó ra mà lấy. Cho khéo nhé ! Nếu anh em mình được hòn ngọc ấy, thì phú quí to lắm chú ạ ! »

Chàng Tiểu-nho liền lấy búa ghè răng thây mả ấy, vừa ghè vừa hát rằng :

Xanh-xanh kia đám cỏ này,
Mọc lên trên nấm mộ này mộ ai ?
Sống không bổ ích cho người,
Chết đi còn ngậm ngọc trai làm gì ?

(A. H. B.)

Bài ký từ Huế đến Vân-nam-phủ

của M. BÙI-THANH-VÂN soạn

(*Tiếp theo*)

Qua sáng mai khi uống cà-phê rồi, thời tôi trả tiền nhà hàng. Trong số bạc họ thối lại cho tôi, có hai xu. Tôi lấy hai xu ấy cho cậu bồi. Có một cậu bồi đứng trong buồng ăn mà hỏi lớn tiếng cậu nọ rằng: tôi cho bao nhiêu. Cậu nọ trả lời rằng tôi cho hai xu. Ý hai cậu chê ít quá. Tôi nghĩ rằng các cậu bồi tưởng mình là quan lớn mà thưởng họ không xứng như vậy thời họ giận cũng phải. Tôi nực cười vì cậu bồi lấy hai xu mà hơi cau-có.

Tôi xách cái va-li ra nhà xe lửa một mình. Tôi đưa cái giấy đi xe lửa thẳng luôn từ Hanoi đến Vân-nam-phủ cho người Công-tờ-rô lơ. Đồ đạc xét xong rồi, giấy tờ trả lại cho bộ-hành xong hết, thời bộ-hành nhảy lên xe chạy khi 6 giờ 25. Xe đi qua cầu sông Nam-ti, thời từ Lao-kay qua đến nhà xe lửa Ho-kéou đều hết cả thuộc về tỉnh Vân-nam bên Tàu là năm phút. Sở Thương-chánh Tàu xét đồ đạc nữa ; một người Sen-đầm Pha-lang-sa ngồi tại nhà giấy trong nhà xe lửa mà phát giấy thông-hành (passe-ports) cho mấy người đi xe lửa, bất kỳ là người nước nào. Giá một cái giấy thông-hành bảy giác là chiếu theo bạc Vân-nam. Người Sen-đầm tử tế và vui vẻ, lại thế mặt cho quan Consul Pha-lăng-sa tại đó. Phát cho mình một cái biên-lai bảy giác và thân thêm bốn xu nữa để mua tem gửi cái giấy thông-hành theo sau cho mình, là vì nội trong ngày đó giấy thông-hành phải đem xin ông quan Tàu ở đó ký tên nữa mới đặng. Mình phải khai đi chỗ nào, thời cách ít ngày giấy thông-hành gửi đến cho mình. Nhưng mà cái giấy của tôi đến Vân-nam-phủ mà tôi không nhận đặng là vì sao? Tôi sẽ kể lúc sau xa câu chuyện này. Cái giấy thông-hành tôi lãnh tại sở Mật-thám ở Huế đến đây người ta không kể. Nhưng mà may lắm họ lấy tên tuổi tôi trong giấy ấy để mà viết qua bên cái giấy thông-hành. Mấy người Sen-đầm và lính bô-lít người Tàu tại Hô-kéou ăn mặc, mang đao gươm theo Tây cả. Đội nón ca-kết vải, giầy thời không đều nhau, người mang giầy Tây, người mang giầy Tàu, người mang dép vải và rơm. Đồ ăn mặc và gươm đao coi ra đồ tốt mắt tiền. Nhưng trau giồi, in là từ khi may đến giờ chưa hề giặt. Những đồ đồng thau lu li lắm, phải lau chùi cho sáng. Bên nước Tàu, thời mình đi đến đâu cũng gặp mấy tên lính đó, cách ăn mặc không được sạch sẽ như vậy.

Bấy giờ 25 phút thời xe chạy theo mé sông con Nam-ti ; ngó qua mé sông tay trái thời thấy Lao kay của An-nam. Cửa sông này tại phố Hô-kéou và Lao-kay rộng chừng năm mươi thước. Đi phía trên thời đầy những thác đá, không có nước bao nhiêu, ghe thuyền đi không đặng. Bề ngang như kênh Đông-ba ở Huế mà thôi (năm mươi thước Tây).

Đường xe lửa chạy theo cái sủng hẹp là vì có nhiều núi cao, rừng rậm. Cái cảnh rất đẹp làm cho người vui lòng và trông còn thấy nhiều nơi rất tốt nữa. Thật chắc lắm, đi xa chừng nào thời thấy nhiều sự lạ chừng nấy. Nội cây trong rừng bên nước Tàu, tôi nhìn đặng cây sầu-đâu (Lidas du Japon) và cây tre. Nhưng tre này cao, suôn, nên thường thiên-hạ sánh nó với người ngay thẳng không sai. Từ Hô-kéou sắp lên mới có những hầm hang gọi là tunels. Mà từ Lao-kay trở xuống Hanoi đến Vinh nhờ trời không có mấy cái hầm hang như vậy. Tuy là ngắn mà lên đến Vân-nam-phủ là chỗ cùng cuối xe chạy không được nữa, thời số hầm hang đến hai trăm cái. Cầu sắt, cầu đá, chẳng biết bao nhiêu mà nói ; song ngắn hơn mấy cái cầu dưới xứ mình, thật lớn hết sức. Nơi cây thẻ ki-lô-mét 82 có một cái cầu sắt dài vừa nằm trên mấy miếng sắt nhỏ hẹp mà làm cột rất khéo mà giống như tơ con giăn nhện. Mình ngó xuống vực sâu phải chóng mặt, bởi cái hố sâu quá. Chỗ quanh queo trên cầu ấy thời xe chạy cái vành xe lồi quá mé cầu, mình thấy lại hết hồn nữa. Ai ngồi trên xe cũng chăm chỉ mà coi cái cầu lạ khéo đó.

Có mấy cái suối ở trên núi cao chảy nước trắng như bạc đẹp lắm, có người mình nói chơi đặt tên suối ấy là Bò đái.

Một người bộ-hành « các chú » đau và chết trên xe. Khi xe tới nhà xe lửa gần đó thời người ta đem nó xuống liền, xe cứ leo núi này qua núi kia không hết đặng

Dầu đường quanh queo biết mấy ngàn chỗ, mà xe chạy mau một giờ được 30 kilomètres. Lúc leo lên một chỗ thật cao, mình thấy mấy cái nhà xe lửa phía trước xe và phía sau xe còn nhỏ có một chút thật ngộ quá. Người ta nói bên nước A mê-ri-cờ đường xe lửa có chỗ tốt như vậy.

Từ Vinh đến Vân nam phủ xe lửa kéo tới tám hay là mười cái xe chở đồ và bộ hành (Wagons). Thiên-hạ và hàng hóa đông lắm. Người ở Đông-hà vô Huế và Tourane thời người Tàu phải ngồi ba hạng trên, vì lệ nhà-nước Bảo hộ An-nam buộc như vậy. Nên họ than rằng sao hai lệ phép khác như vậy.

(*Còn nữa*)

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 30 Novembre này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 7 f. 85.

Tin tàu. — Tàu *Armand Béhic* tới Hondau ngày 30 Novembre 1922. hồi 13 giờ.

Thơ tin ở Pháp sang. — Tàu *Armand Béhic* ở Hương-cảng sang đã tới Haiphong chiều hôm nay. Tàu ấy có mang thư ở Pháp đi tàu Anh sang. Vậy sáng ngày mai thì ở đây ta sẽ nhận được.

Giá tiền điện-báo đi các nước. — Kể từ ngày tuyên cáo nghị-định 27 Novembre vào *Quan-báo Đông-pháp* thì giá tiền điện-báo gửi đi các nước tính bằng tiền tây mà thu tại Đông-pháp thì sẽ nhân với một số do quan chánh sở Điện báo định theo như giá tiền Sterling (tiền Anh).

Cuộc mở số công-thải Đông-pháp. — Bản-quán nhắc lại rằng đến sáng mai hồi 8 giờ, Hội-đồng trông nom cuộc sổ số Công-thải Đông-pháp sẽ họp tại phòng Hội-đồng tòa Đốc Lý để coi việc mở số.

Việc bán đất công đấu giá hoãn lại — Như lời bản-quán đã nói trong số báo ngày 28 Novembre, những khu đất công ở gần thành đáng lẽ ngày hôm nay thì bán, nhưng lại hoãn lại chưa bán vội. Sau này định ngày nào bán, thì bản-quán lại sẽ đăng báo.

Thứ hai sau có rước đèn. — Đến tối thứ hai 4 Décembre này hồi 9 giờ sẽ có rước đèn, họp tại cửa nhà Thương-chính đường Bờ-sông và qua những đường phố sau này :

Đường France, Général Galliéni, Laubarède, Bobillot, phố Paul Bert, hàng Trống, hàng Bông, Cửa Nam, đường Puginier, Général de Badens, Félix Faure, Maréchal Joffre

Các ngài có phiếu QUỐC-TRÁI vô danh bất cứ năm nào, nay muốn bán lại được GIÁ RẤT CAO, xin đến hỏi LÊ-ĐÌNH-CẢNH, số 17, phố hàng Giấy (Rue du Papier) Hanoi. 2043

Cuộc chợ phiên ngày 3 Décembre. — Hội Hồng-thập-tự đã sắp sửa riết để đến chiều chủ-nhật 3 Décembre này mở cuộc chợ phiên con (kermesse) lấy tiền giúp cho các trẻ còn bên Pháp. Cuộc hội ấy sẽ mở tại trường Đấu-xảo đường hàng Cỏ tức là trường Hội-chợ bây giờ.

Giá tiền vào cửa định là :

Người Tây và các quan võ : 2 hào.

Các binh lính và người An-nam : 5 xu.

Chiều hôm ấy từ 3 giờ rưỡi đến 5 giờ, phường nhạc binh sẽ đến thổi, chứ ở vườn hoa Paul-Bert và trại hàng hoa không có.

Phủ Toàn-quyền. — M. Ng Tín, thư-ký bạng sáu ngạch riêng phủ Toàn-quyền này để ra ngoại ngạch để bổ vào sở Tài-chính.

Kỳ thi thông ngôn. — Bản-quán nhắc lại rằng đến ngày 4 Décembre này hồi 8 giờ sáng tại phòng Hội-đồng phủ Thống-sứ sẽ có kỳ thi tuyển thông ngôn vào các sở và mở riêng cho những người đã sang tòng sự bên Pháp trong khi chiến tranh.

Cuộc HỘI-CHỢ Hanoi xem ra thực là một cơ-hội rất phát đạt cho đường thương-mại và đường kỹ-nghệ nước nhà.

Từ 17 đến 31 Décembre 1922. 2073

Hội Hồng-thập-tự. — Sổ quyên thứ tư (Tiếp theo) :

Ở Vinh : MM. Tac Yune : 1 montre à réveil, 1 glace, 1 vareuse pour bébé ; Yuong-Wing-Yu : 1 bouteille d'eau de cologne, 1 flacon d'huile cerylopsi du Japon, 1 plateau laqué, 2 boites à cigarettes ; Ky-De-Hop : 3 paires de boutons pour manchettes, 2 brosses à habits, 2 flacons bonbons, 2 boites de lait ; Shun-Ky : 1 flacon Pompéa, 1 boite de poudre Floramye, 1 boite de poudre violette ; Tai-Phat : 6 paires de chaussettes, 6 mouchoirs, 1 bretelle ; Phuc-Tong-An : 2 boites de biscuits 4 boites de conserves ; Tchan-tat Sang dit Van-Minh : 1 éventail en ivoire 1 boite argenté pour dame ; Yune-Chan : 1 flacon de parfum 1 canot pour enfant ; Shun Chéong : 2 charrons pour enfant 2 boites de poudre violette ; Mme Đỗ-thị-Hai : 4 paquets de café ; M. Nam-Seng : 14 paquets tabac « Coq » 18 paquets cigarettes « Dragon d'Or, 20 paquets cigarettes « Toréadore » 1 bretelle 1 chaine de montre.

Ở Hanoi : phố hàng Trống N· 41 1 valise en cuir ; N· 35 1 p ; Thái-Xương, n· 29 1 p ; Vinh-Phát, n· 27 1 p ; Thăng-Long, n· 19 1 p ; Thanh-Khê, n· 17 1 p ; Mỹ-Thành, n· 11 1 Plume à réservoir en argent.

Hàng Gai : Imprimerie Ngô-tử-Hạ, n· 101 3 p ; Đặng-v-Nghi, n· 58 5 p ; Mme Kỳ-Dương, n· 44 3 p ; Vy, n· 38 1 p.

Hàng Điếu : Mme Ng-thị-Hạc, n· 31 1 p ; Nam-Long, n· 33 1 p ; Phong-Tai, n· 43 1 p ; Đông-Hòa, n· 77 1 p ; Vinh-Xương, n· 32 1 p ; Mao-Chéong, n· 66 1 p ; Yi-Mao 1 p ; Đào-vinh-Nhan, n· 38 1 p ; Đăng-Thu, n· 37 1 p ; Yu-Chéong, n· 27 1 p ; Thịnh-An, n· 18 1 p.

Phố đường Thành : Ng-sĩ-Giao, 1 p ; Ng-thị-Chương, n· 65 1 p.

Đường Quan-Thánh : Hap-Ky 1 bouteille Cap Corse 1 flacon de parfum 1 paquet de chocolat.

Phố Lò-đúc : Đại-Lợi, n· 3 1 p ; Ng-trọng-Quang, n· 37 1 p ; Đặng-đình-Du, n· 36 1 p.

Phố Pavie : Thụy-Lan, n· 17 bis 2 p.

Dốc hàng Gà : Đỗ-đình-Thuật, Đô-thống, n· 48 5 p ; Thang-Sangre 1 p ; Hock-Guime-Seng : 1 bouteille d'anisette 1 bouteille bénédictine 1 bouteille quinquina 1 bouteille marie brizard.

Sổ quyên thứ năm :

Personnel des Douanes et Régies de Huế 8 p. 50 ; Phố hàng Đậu Hanoi : M. Phúc-Thành 1 p ; Phố Bờ sông : Ng-thái-Hai, n· 16 1 p ; Ng-xuân-Thành, n· 22 2 p ; Ng-thị Hai, côté 32 1 p ; Ngô-thị Chang, n· 44 2 p ; N· 64, 2 p ; Phát-Lợi, n· 68 2 p ; Thông-Hưng, n· 76 2 p ; Nghĩa-Lợi, n· 78 3 p ; Quảng-phúc-Thành, n· 82 1 p ; Phúc-Hưng, n· 96 2 p ; Kuang Sune-Long 2 p ; Phố Pétain : Day, n· 4 1 p ; Phố hàng Muối Bao Ky 2 p ; Ng-văn-Hich, Poste 1 p ; Phố Lambiot : Vinh-An dit Ng-v-Hướng 1 p ; Uông-Kham, n· 4 2 p ; Ng-v-Cảnh, n· 6 1 p ; Ng-thị-Hanh, n· 36 2 p ; Đinh-văn-Vi, n· 9 2 p ; Ng-văn-Kỳ, n· 8 1 p ; Ng-xuân-Phương, n· 14 3 p ; Ng-thị-Nhan, n· 22 2 p ; Mme Quối, n· 30 2 p.

Lịch sang năm. — Xin nói để các ngài biết rằng lịch sang năm của bản quán đã in xong.

Vậy nếu các đại thương gia gần xa cần phải thửa lịch cho qui hiệu thì xin mời lại ngay bản quán mà đặt trước, nếu không đặt trước thì sau sẽ phải chịu giá đắt và lại hết cả bìa vẽ đẹp nữa.

Sau đây lại in mẫu một ngày đầu năm ta để các ngài biết cho rằng thứ lịch của bản quán làm ra thật rất tiện cho việc xem ngày, mà nhà nào đã có thứ lịch này thì bất tất phải mua quyển lịch tàu nữa.

FÉVRIER	小月正
16	Kiến Giáp-dần — Sóc Canh-thân
VENDREDI	壹初 Ngày Canh-thân
Fête du nouvel an annam.	Hành-Mộc — Sao-Qui — Trực Phá
1er jour du 1er mois de Qui-Hợi	KY : Kinh-lạc — An-sàng — Thủ-ngư — Kết-võng Thành-phục — Hành-tang
	LỄ NGUYÊN-ĐÁN
	Xuất hành nên đi về hướng Tây-Bắc, giờ Sửu tốt, giờ Thìn cũng tốt.

Ngài nào ở xa, muốn viết thơ về, xin cứ gửi cho ông Quản-lý nhà in bản quán như sau này :

M. BÙI XUÂN-THÀNH
61-63, Rue du Coton, Hanoi.

Đèn điện tại Hội-chợ Hà-nội. — Công-ty điện-khí Đông-pháp đã thương-lượng với hội-đồng tổ-chức Hội-chợ này có lời để các nhà có dự cuộc Hội-chợ biết rằng : ngài nào muốn mắc đèn tại các gian hàng của mình thêm vào số đèn của hội-đồng đã có thì nên đến ngay thương lượng với công-ty về việc ấy.

Các nhà hỏi chậm, nghĩa là sau ngày 15 Décembre, thì công-ty không có thể nhận lời được.

Vứt xác trẻ con. — Sáng 27 vừa rồi, người ta thấy một cái xác con trai mới đẻ vứt ở phố Pháp-hoa. Khám nghiệm không thấy dấu vết gì đã cho đưa vào nhà xác.

Quan Đốc-tơ Bi-cơ-man

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh :

Hộ sinh, chứng bệnh đàn-bà, cùng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bệnh đau mắt, bệnh giang-mai và bệnh ngoài da, cùng nhiều các thứ bệnh khác, vân vân..

Phòng khám bệnh ở gần cuối phố Gia-long, số nhà 33. Bắt đầu từ 1 giờ đến 4 giờ chiều. Ông nói số 314. 2047

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Điện-tín chúc quan Toàn-quyền Long. — Trong kỳ hội-đồng tối thứ hai mới rồi, Hội-đồng thành-phố đồng thanh nhờ quan Đốc-lý điện sang Colombo để chúc quan Toàn-quyền Long chóng được bình phục.

Nhảy xuống sông. — Sáng 28 vừa rồi hồi 7 giờ sáng, M. Ng-tường-Tru, thư-ký tòa Đốc-lý có điện ra sở Cẩm tên Đặng-Đàm là đứa ăn cắp của mình các đồ nữ-trang giá 800 đồng. Giữa lúc ấy thì nó nhảy xuống sông Tam-bạc cho thoát thân, mãi hồi lâu mới vớt được xác lên.

Xe-ngựa đụng xe-bò. — Ngày hôm kia, hồi 4 giờ, có một cái xe độc-mã qua cầu Joffre, muốn vượt trước một cái xe-bò có mấy người vừa đàn ông vừa đàn bà đẩy kéo thì bánh xe ngựa đụng phải một người đàn bà là Ng.-thị-Chất xây xát cả ngực. Phải khiêng vào nhà-thương ngay.

(*Xem trang thứ ba, cột thứ hai*)

MỚI XUẤT-BẢN LẦN THỨ HAI

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

của NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch-thuật

Có sửa đổi lại nhiều, có thêm nhiều các bức tranh vẽ của hai nhà danh-họa tại Hanoi là M. Tạ-đình-Ninh và M. Trần-Phềnh

Lại có mấy lời bình-phẩm của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ

Giá bán . . . . 0$80
Tiền cước gửi (mỗi quyển). 0 . 20

Ngài nào muốn mua, cứ gửi thư và mandat cho NGUYỄN-ĐỖ-MỤC
Trung-Bắc-Tân-Văn, Hanoi.

Có gửi bán lẻ tại nhà báo Trung-Bắc và các cửa hàng sách.
Mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. 2332

N° 112 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)
tức là truyện
(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch-giả : PHẠM-BỬI-CẦM

Nhưng mà, cách chừng một lát, nhà vua lại ngửng đầu lên, rũ làn tóc mây mà đứng dậy, mở tung cái cửa sổ ra, đem cái trán đang nung nấu tắm vào trong không-khí buổi sớm ngày, thoang thoảng những mùi cây thơm hoa ngát.

Bấy giờ vừng đông đã thấy chói lọi một phương trời. Những cái tia sáng thứ nhất của mặt trời chiếu rọi vào cái trán của nhà vua.

Nhà vua bèn lẩm bẩm rằng :

— Cái bình minh kia là cái bình-minh về đời thịnh-trị của trẫm đó ; là cái trình-tường của Chúa trời gửi cho Trẫm đó có phải không ?

Cái ngày thứ nhất mà vua Lô-y thập-tứ cầm quyền chấp chính

Sáng ngày thì ai-tín của giáo-chủ lan ra khắp ở trong cung điện ; lại từ trong cung điện mà lan ra đến ngoài hoàn-thành. Các quan thượng-tư Phúc-kê, Lý-nẫn, Lê-tê-li-ê vào họp hội-đồng cả trong nghị-sảnh. Tức thì nhà vua cho đòi đến mà truyền rằng :

— Chư Khanh hỡi, còn sinh thời giáo-chủ, trẫm vẫn để cho giáo-chủ quản trị mọi việc, nhưng nay thì trẫm định thân tự quản cố lấy. Khi nào trẫm hỏi đến ý-kiến của chư khanh, khi nấy chư khanh mới được tâu bày. Nghe không !

Các quan thượng-thư nhìn nhau một cách ngạc nhiên. Họ mà không phì cười ra, cũng đã là cố gượng lắm đấy, bởi chưng họ biết rằng mọi việc thì Thiếu-đế đều mù-đặc cả, có biết gì đâu, thế mà nay lại muốn nạ lấy, thì chẳng qua là bởi lòng tự-ái, mà đeo lấy một cái gánh nặng quá ư sức mình đó mà thôi.

Phúc-kê từ biệt hai ông quan đồng liêu ở cầu-thang mà nói rằng :

— Các ngài ạ, thế lại càng nhẹ việc cho chúng ta.

Rồi đó, Phúc-kê hý hởn bước lên xe. Còn hai ông kia, thấy sự thế xoay ra làm vậy, cũng có điều áy náy đôi chút, bèn cùng nhau về cả Ba-lê.

Hồi mười giờ thì nhà vua đến yết-kiến Thái-hậu, nói chuyện riêng với Thái-hậu một lát, song rồi nhà vua đi ngự-thiện. Ngự-thiện đoạn thì lên xe đóng kín cửa xe lại mà về thẳng điện Lu-vê.

Ở đó vô số là người đến bái yết, coi chừng anh nào cũng ra ý rụt rè ngấp nghé thì nhà vua cũng lấy làm hay.

Đến chiều, thì nhà vua truyền lệnh đóng tất các cửa điện lại, chỉ trừ ra có một cái mà thôi, là cái cửa đi ra ngoài bến. Nhà vua lại cắt hai tên lính Thụy-sĩ đứng gác ở chỗ đó. Hai tên lính ấy không nói được nửa câu tiếng Pháp nào. Nhà vua lại truyền lệnh rằng cái gì là cái kiện-hàng thì cho khuân vào, chứ không được để cho đem cái gì khác vào, mà cũng không được để cho đem cái gì ra.

Đúng mười một giờ thì nhà vua nghe thấy tiếng một cái xe bò ỳ ạch kéo đến dưới cửa cuốn, rồi đến một cái xe thứ nhì, một cái xe thứ ba. Xong rồi lại thấy cửa ken két đóng lại.

Một lát có tiếng móng tay người cào ở ngoài cửa phòng-giấy. Thiếu-đế thân ra mở cửa, thì thấy Côn-bê. Cái câu của Côn-bê nói đầu tiên là câu sau này :

— Tiền đã ở trong hầm nhà của Hoàng-thượng.

Khi ấy vua Lô-y đi xuống tận dưới hầm, mà xem những cái thùng vàng bạc, Côn-bê đã cắt cử bốn tay người nhà đến, vừa mới lăn vào trong hầm xong. Nhà vua đã giao thìa khóa cái hầm ấy cho Côn-bê ngay từ lúc buổi sáng. Xem xong đâu đấy rồi, nhà vua trở về phòng giấy, Côn-bê cũng đi theo. Côn-bê vẫn cứ nguội lạnh điềm nhiên, không hề có ra chiều hợm hĩnh.

Thiếu-đế bảo Côn-bê rằng :

— Khanh muốn trẫm bao-thưởng cho khanh thế nào về cái tấm lòng công-đạo và cái sự tận-tâm ấy ?

— Ngu-thần không muốn cái chi hết thảy. Tâu Bệ-hạ.

— Sao lại không muốn cái chi ! Không muốn cả đến cái cơ-hội phò vua giúp nước hay sao ?

— Thánh-hoàng không cho ngu-thần cái cơ-hội ấy, Ngu-thần cũng vẫn phò vua giúp nước, chứ có không đâu. Dẫu sao Ngu-thần cũng chẳng khỏi là kẻ nu-thần của Lệnh-thánh.

— Khanh sẽ giữ chức Hộ-bộ Tham-tri nhé, Côn-bê.

— Nhưng mà còn có viên Hộ-bộ Tổng-trưởng, Tâu Bệ-hạ.

— Ừ, có.

— Muôn tâu Thánh-thượng. Quan Hộ-bộ Tổng-trưởng là người uy-quyền nhất trong nước.

Vua Lô-y đỏ mặt lên mà rằng :

— À ! Khanh nghĩ vậy ư ?

— Trong tám ngày thì y sẽ tán nhỏ kẻ hạ-thần ra. Tâu Bệ-hạ. Vả lại Bệ-hạ giao cho kẻ hạ-thần đi điều-tra, thì phải có thế lực mới làm nổi việc chứ. Một viên Tham-tri ở dưới quyền viên Tổng-trưởng, thì là một kẻ bề dưới đi rồi.

— Khanh há không ỷ lại được ở trẫm hay sao.

— Ngu-thần đã được cái hân hạnh tâu qua Thánh-thượng rằng, khi sinh thời Mã-công thì Phúc-kê là người thứ nhì trong nước, nhưng nay Mã-công đã thất lộc đi rồi, thì Phúc-kê đã trở nên người thứ nhất.

— Nốt ngày hôm nay, trẫm cho phép khanh tâu đối việc chi thì tâu đối đi. Nhưng mà từ mai, Khanh phải nhớ đấy. Trẫm không chuẩn cho như thế nữa đâu.

— Thế ra ngu-thần sẽ là người vô ích cho Bệ-hạ ư ?

— Bây giờ Khanh cũng đã vô ích rồi, bởi chưng khanh e rằng làm tôi trẫm thì mang tiếng chăng.

— Thần-hạ đây chỉ e rằng không đủ sức để phò tá Bệ-hạ mà thôi.

— Vậy chứ khanh muốn gì ?

— Ngu-thần muốn Thánh-hoàng ban cho ngu-thần đôi ba viên trợ-tá để làm việc trong Hộ-bộ.

— Thế thì cái quan-chức lại mất giá đi.

— Song lại được bình-an vô-dạng.

— Khanh lựa chọn lấy bạn đồng liêu.

— Bờ-rơ-tơi, Mã-linh, và Ê-vác.

— Mai trẫm sẽ giáng chỉ.

— Muôn đội Hoàng-ân.

— Khanh chỉ xin trẫm có thế mà thôi à ?

— Không, Tâu Bệ-hạ. Còn một điều này nữa. Xin Bệ-hạ để cho ngu thần thiết lập ra một phòng án-viện.

— Lập án-viện để làm gì ?

— Để kết nghĩ những kẻ lạm thu sưu thuế, cùng những kẻ phân bè kéo cánh, mà tham tang hối lộ, tư dụng công ngân đã mười năm trời nay.

— Nhưng mà . . . . Làm gì họ ?

— Đem treo cổ ba thằng lên, thì những thằng khác phải mửa ra hết.

— Tuy vậy, nhưng trẫm mới lên trị vì thiên hạ, mà tiên tướng đi chém mổ hàng, không nên.

— Không phải vậy. Tâu Thánh-thượng. Có khai đao trước đi như thế, thì Hoàng-triều mới khỏi sái về sau.

Nhà vua không trả lời.

Côn-bê lại nói :

— Thánh-hoàng có chuẩn tấu cho chăng ?

— Trẫm còn nghĩ đã.

Khi Thánh-thượng mà nghĩ xong, thì đã trễ mất rồi.

(*Còn nữa*)

Ai có giấy quốc-trái bết cứ năm nào, hãy giấy trái phiếu riêng của hội Công-thương mà ngân hàng bán thì xin đem lại hiệu Đức-long, ở số 90, phố Má-may, Hanoi, chấm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Qui-khách ai có thứ hàng gì ế không có chỗ bán, xin mời đến chấm-chước hay là viết thư đến, bản-hiệu xin hết sức cổ-vũ mua bán giùm cho hàng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU
3035 cần-bạch.

PHÒNG THĂM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thường làm đủ ngũ đẳng Bắc đẩu bội-tinh.
Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai cập) Huế
Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.
KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
3018.

Hỏi kẻ phải đau

Hãy hỏi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quán mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã khỏng chữa chút nào cả, này hỏi những người phải đau khi quán đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; này hỏ các người phải những lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhượng tôn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người con nhy không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỏi người Nam-Việt, nào các người không muốn giống Nam-Việt bao mãn đi, nào các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy xử viết thư cho bộc Bác-sĩ MONTÈS số 84 Paul-Bert Hanoi mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 2 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì tuấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois
Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, lại có ích cho dân ba kỳ cả.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN
Thật tươi, thật tốt. Dầu có có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ màu nâu (*brune*).
Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh ho rất thần hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết Pilules Pinck
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Độ 0$65 đến 0$70
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Độ 3$60 đến 3$70

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS
Thuốc (mau-bổ bổ huyết)
Mỗi chai phần tư lít. 1$00
Một lít. 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT
Simple et créosoté. Dầu cá viên hạng bổ tỳ và hạng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE
Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.
Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippe. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.
Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cách 3 giờ đồng-hồ nếu một viên rồi nếu nước rõ nặng, đắp chiếu cho ra mồ hôi. Hễ cảm ra được nhiều mồ hôi cảng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đi thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.
Bào-chế MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

NAM-ĐỊNH

Kỷ-niệm ba trăm năm. — Hôm 26 Novembre 1922 xứ Trung-đồng về huyện Phong-doanh, lễ kỷ-niệm ba trăm năm rất là nhộn nhịt vui vẻ như ngày kiệa Santi vậy. Suốt ngày 25, chiều giờ, sáng hôm 26 làm lễ rất trọng thể, nào là đàn hát, nào là kèn tây, trống An-nam, phường bát-âm, các cô học-trò, lại có các ông viên chức mũ áo cầm nến chầu lễ rất có thứ tự. Trước khi lễ, cụ Chánh-xứ và các chủ bế đọc một bài kỷ-niệm rất rõ ràng êm tai, ai cũng lấy làm cảm động, buổi chiều 4 giờ rước đến tờ bộ Ninh-mật rước về nhà xứ, các tư gia nam phụ lão ấu nào nức đi xem rất đông, rất là náo nhiệt, trống giống cờ bay đèn thắp sao sát, sáng rực gió giới, coi rất ngoạn mục, đến 6 giờ thì đốt 4 cái đồn bằng thuốc pháo ở sân nhà thờ, đến 8 giờ tích ngày trước, xem rất lạ, rồi đốt cây bông hoa thật khéo vô cùng, rồi đốt đến các trò làm ở dưới ao nhà thờ như là đốt tàu chiến pháo vịt v. v. Sau hết đến đốt các thứ pháo tây, xanh đỏ, các thăng thiên đèn giời rất khéo léo không kể sao cho xiết. Hôm ấy có các cụ khách đến chơi đông và quan tri-huyện, quan trợ-huyện, cũng xuống xem.

Võ-đức-Thịnh lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Đề khỏ theo kiểu kim-thời. — Cứ theo lễ-chế trong kinh Lễ thời người trong khi gặp phải kẻ thân-thích chết phải để tang. Sự để tang với cách ỷ-phục trong khi có tang có lắm thức, nhưng tóm lại thời chỉ-nghĩa khi để tang chớ nên mặc áo những sắc tươi vui như là sắc điều, đỏ, lục, tím, v. v. Ấy là ví khi có kẻ thân thích chết thời người chịu tang không có lòng vui vẻ, nên không mặc áo có sắc tươi, và đã không mặc tới thời trang như thế nữa.

Nay có có kia vốn là một người đàn bà có nhan sắc, lại là vợ một ông nọ cũng tự-xí văn học mà ra, mới rồi có có tang, có có tang thời có cũng giữ trọn các thức ăn mặc không hề có mùi gì sắc gì tươi tốt, chẳng qua là áo thân hoặc là áo đũng ten hay là thứ vải thưa của nác bà-đầm mặc khi có tang dùng may áo ta mà mặc, rồi lại cứ đeo tất cả kiềng xuyến cùng hạt trái tim đã thức, nhưng chỉ đeo vào trong mà mặc áo thưa ra bề ngoài đó thôi. Còn giày cũng dùng thứ nhung đen mà thêu ngảo-tuyết, tất cũng tất mài thâm mà thêu chỉ tơ trắng. v. v...

Ấy cũng là một kiểu ăn mặc để khỏ theo cách kim thời, cũng trang sắc thâm trắng, nhưng khéo dùng thời cũng lắm người phải nhìn đến mà chăm chăm.

Hỏi các cô có nhiều của thử xem cách ăn mặc ấy có đáng bắt chước không, hay là chớ nên theo cái gương mới ấy, thế nào là phải ?

Thường thấy lắm cô vì đánh bạc thua bết đồ nữ-trang rồi giả chữ khăn trắng, mặc cái áo thâm mà chẳng đeo một vật gì cả, đề gọi là mình có tang, nhưng chính thực là đã thua bạc bết.

Nay có này sẽ dĩ mặc đồ tang mà lại đeo nữ-trang vào trong là có ý nói mình có tang thật, chớ không phải thua bạc chăng ? Dù thế nào mặc lòng, nhưng xem ra cũng khó ngó lắm vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Ái tìn. — Có tin buồn rằng ông Đỗ-văn-Mẫn, chánh tổng Thầy-cơ, thường thự chánh cửu phẩm bá-hộ, mới tạ thế hôm mồng bốn ta vừa rồi, và cất đám hôm mồng tám, an táng tại làng Nguyệt-viên.

Các bà con thân thuộc, hàng tổng hàng xã, kẻ xa người gần đến đưa đám rất đông, không mấy đám ông cai-tổng mà được đông như vậy, là bởi khi bình sinh ông thật là một người hiền lành, làm cai tổng đã ngót hai mươi năm nay, trên từ quan, đều có bụng thương; người bằng vai sị cũng có bụng yêu mến, kẻ dưới ai cũng có bụng trọng, vì ông làm việc quan đã đắc lực, mà lại đối việc được nhiều việc cho dân tổng, những kẻ nghèo nàn được an cư lạc nghiệp, không bị những kẻ tham những tức hiếp cho nên nay ông qui tiên, trong tổng nội ai cũng đều ngạc nhiên thương tiếc vô chừng.

Vì thế ấy nên nay nghe đâu hàng tổng đều rủ nhau thuận bầu người chân rượt ông là Đỗ-hữ-Toán lên thay ông, cũng là một sự trả ơn ông vậy.

Vậy có lời phân ưu cùng qui quyến.

Lời cám ơn. — Chúng tôi xin có lời cám ơn các cụ cùng các ông các bà đã tỏ tình thân-ái đến viếng và đưa đám phu-quân, thân-phụ, tổ-phụ và nhạc-phụ chúng tôi là :

Ông ĐỖ-VĂN-MẪN
Chánh cửu-phẩm bá-hộ lãnh
Thầy cơ chánh-tổng
sáng ngày mồng tám tháng mười ta, này, hồi 7 giờ.

Trong khi bối rối, có điều gì sơ suất, xin các ngài miễn chấp cho.

Vi-vọng nhân
cùng gia quyến bái tạ.

TOURANE

Quan Toàn-quyền qua Tourane. — Quan quyền Toàn-quyền Bandoin cùng quan Khâm-sứ Trung-kỳ và các đại hiền đã đi chuyến xe riêng chiều thứ bảy 25 Novembre. đến Hàn hồi 4 giờ rưỡi; tàu *Orénoque* đã chực sẵn ngoài vũng tháng tư buổi sáng rồi. Đáng lẽ ngài sẽ đáp chuyến tàu ấy đi Saigon, nhưng sau được tin quan Toàn-quyền Long yếu, thì chỉ có quan Y-chánh Le Roy des Barres đi với các quan khác, còn quan quyền Toàn-quyền, quan Khâm-sứ và quan phó Toàn-quyền ở Bắc vào theo tàu ấy, cũng lên bộ, đến đáp chuyến xe lửa trở về Kinh-đô ngày hôm 7 giờ tối, để qua sáng hôm sau sẽ đi đường bộ về Hanoi.

Hôm ấy giờ to như bão, các quan mạo hiểm đi đêm qua đèo Ái vân thực là vất vả.

Chuyến tàu *Orénoque* mãi đến 6 giờ tối, đương giữa cơn gió dữ như thế mà cũng xông pha rẽ sóng lượt gió mà chạy, tưởng rằng khách quá giang có lắm người say sóng lắm thường, trông thấy cách ghe thuyền vào ra rất là nguy hiểm.

Gió to như bão. — Mùa thu năm nay ít gió lớn, cứ theo khí hậu ở bản xứ thì qua đến tháng mười rồi ai nấy cũng đã hơi nguôi bớt sự lo sợ về bão, người ta tin theo lệ thường chỉ còn sợ trong tháng ấy có ba ngày tuy là mồng 3, 13 và 23 nữa, nhưng trong ba ngày ấy lại chỉ thường có mưa lụt thôi, chớ không có bão. Cái kỳ mồng 3 mưa gió xoàng xoàng, tưởng đã qua được một cái lo rồi, ai ngờ nửa buổi chiều mồng 7, gió tây bắc nổi lên đùng đùng, gió mỏ mưa nấy, càng khuya càng thẳng ngọn, thổi riết mãi cho đến hồi 9 giờ sáng mồng 8 mới ngớt, làm cho thiên-hạ phải một bữa hoảng kinh. Tuy thế nhưng cũng mong là ngọn gió thổi chỉ có một chiều, to thì to mà không lay không giật, cho nên nhà cửa và cây cối ít hư hại. Trận gió ấy thổi rồi thì khí tiết đổi ra lạnh hẳn, hợp cảnh mùa đông lắm. Tưởng rằng nếu đã lạnh thì ai chắc không có bão nữa, ấy là cứ theo lệ thường mà đoán, ai nấy cũng đều mong mỏi sự bình-an thì muốn cho được như thế, chớ phong vân mạo trắc, biết đâu là chừng.

(Xem trang thứ tư)

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các hiệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản quán không trả lời. Mua báo thì tính từ tờ mua hoặc mồng một tháng sẽ trở đi cho gọn.

BẢO-HÀNH BA NĂM!!!
Đồng hồ báo thức, Máy chậy rất tốt,
Giá bán ba đồng (cả tiền cước)
BÁN TẠI HIỆU
LY-SENG-BAO
82, Phố Hàng bồ, Hanoi,
3026

SÂM-HƯNG
88, 90, 92, Avenue Paul Doumer, Haiphong
Hiệu làm đồ gỗ kiểu tây kiểu ta.
Kiểu gì làm cũng được.
Đồ gỗ trạm khéo ta, thực khéo, thực đẹp.
Đồ mây theo kiểu Thonet
Chiếu cói xe
Đồ mây đan
Xưởng thợ tại :
18, Phố Đường-cát (Odendhal)
GIÂY NÓI SỐ 643
2080

HÀNG VỪA MỚI, VỪA TỐT GIÁ LẠI RẺ
Mới các ngài quá bộ lại hiệu Ông H. VALLÉE
37, Rue Paul-Bert (Phố Tràng Tiền)
HANOI
Ở đây có đủ thứ dạ thâm và đa huyền (serge pure laine) thật tốt, khổ rộng, mang quần áo tây rất nên và đo đài là cũng rất đẹp.
Giá : 17f.50, 22f.50 và 28f.50 một thước
Ở XA NÊN VIẾT THƯ HỎI MẪU
3339

XIN XEM CHO KỸ
Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đi có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :
« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »
Nay kính,
ED. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Các nhà mua điện nên biết
Công-ty Điện-khí Đông-pháp có lời để các nhà mua điện biết rằng dùng các cơ-khí tiêu thụ nhiều điện thì hay xảy ra những sự hại cho các máy đèn-hỏ (compteur). Vậy nếu máy đèn-hỏ sức yếu, thì khi dùng các cơ-khí tiêu nhiều điện, phải báo cho công-ty Điện-khí biết, để công-ty đổi đèn-hỏ mới được, vì đèn hỏ xảy ra hư hỏng phải chữa, thì nhà mua điện phải chịu tiền.
Công-ty lại nhắc lại để các nhà mua điện ở Hà-nội biết rằng luồng điện 250 volts thì không dùng cơ-khí tiêu thụ hơn 6 ampères (1.500 Watts) được. Muốn dùng các cơ-khí ấy thì phải lấy điện 500 volts (Hà-nội).
Có điều gì không rõ, thì đến hỏi tại nhà Máy. Giây nói số 66 và 333.

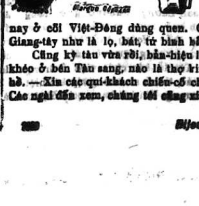
祥和裕
YU-WO-TSEONG
58, Rue des Cantonnais, 48
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 266
Bản-hiệu từ xưa khi đông bán đến nay, được các qui-khách chiếu cố đã nhiều, lấy làm cảm tạ lắm lắm. Có nhiều các qui-khách viết thư hỏi bản hiệu có bán lẻ không? Vậy xin giả nhời để các ngài biết : Bản-hiệu chỉ bán buôn mà thôi, Hàng của bản-hiệu tự chế tạ đặt ra các thứ phẩm, vức, nhiều, kỳ cảo, thượng hảo, kim ngân đoạn, cẩm châu, tạo lạp soạn, đa, thc, xuyên lĩnh, hàng Saigon v. v. Những hàng nay bản-hiệu chọn thứ tốt thật tốt, công rất rất tinh vi. Còn hàng Bắc-kỳ bản hiệu cũng có bán rất nhiều, đủ các thứ xuyên, lĩnh, lượt, bằng, quế, v. v.
Qui-khách có đứng đến đi bản lại thì miễn có viết thư cho hàng hiệu gửi rất cẩn thận và nhanh chóng, hàng thật tốt, giá rẻ
Gửi hàng bằng contre remboursement.
Nay cẩn cáo.
2010

CÁC CUỘC ĐI XEM
賞 SẮN-NHIÊN 祭

Tối thứ nhất :
TẠP KỊCH TRÍCH DIỄN.
1° QUAN-ÂM THỊ-KÍNH
2° HẠNH NGUYỆN CÔNG-HỒ
3° KIM, VÂN, KIỀU
Tối thứ năm :
LỤC VÂN-TIÊN
(Hồi I)
Thảm nhất hồi Vân-Tiên khóc mẹ đến nỗi lòa, lại bị bạn đẩy xuống hố, than vãn rất là não nuột.

Tối chủ nhật 3 Décembre 1922
Diễn tích :
« Nàng dâu hiền »
Tích này của một nhà soạn-kịch có danh tiếng soạn và coi giúp bản hội tối hôm nay, thật là một tích hát chèo có giá-trị và bổ ích cho việc giá-thú. Xem tích này thì biết làm đàn bà đem thân đi làm dâu nhà người thật là rất khó, khó thế mà vẫn không chừa, khó thế mà có người đi làm dâu được *danh thơm muôn thuở, tiếng để nghìn thu*, cho *vua biết mặt* cho *chúa biết tên*, xem như người *Nàng dâu hiền* đứng ở trên sân khấu hôm nay thì lại không khó.
Sự tích đã hay, có lắm giọng hát chèo nghe rất có thú-vị, lại có một *đám rước chữ vàng* rất linh đình rực rỡ làm cho về-vang một người *Nàng dâu hiền*.
Các cụ, các ông, các bà nên cho các cô các cậu đi xem buổi hát tối hôm nay, thật là một cuộc vui có ích.
Đúng 8 giờ khai diễn.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)
Tuần lễ từ thứ tư 29 Novembre đến thứ ba 5 Décembre 1922
Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30
CHƯƠNG-TRÌNH
THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
CẢNH-NGỘ GIAN-NAN CỦA MỘT CÔ KHẢU-ĐẦM
B.-hài kịch rất lý-thú chia làm 4 hồi
Hồi thứ 1, 2 và 3
Nghỉ
NỐI NHỜ TỪ TÍCH :
CẢNH-NGỘ GIAN-NAN CỦA MỘT CÔ KHẢU-ĐẦM
« CON PHƯỢNG MẤT CON »
Hồi thứ XII
TUẦN SAU SẼ CHỚP :
Một phim ảnh Đại-Pháp mỹ-thuật mang tên là :
« LÔNG KẺ CẢ »
Bi-kịch chia làm hai thiên của soạn giả Sévérin-Mars.
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

華 PAO-VA 寶
28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
號八廿牌門街浦行內河京東
Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chỗ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc trường dùng, chúng tôi lại có nhà buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hồ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thức rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, từ bình hằng sứ, văn văn.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giám-lu-lay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm.
Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.
PAO-VA
Bijoutier, n° 28, Rue des Paviers, Hanoi.

Giải thưởng văn về bài ca soạn cho con trẻ ở Âu-trí-viên

Đề mục. — *Một bài ca « thượng-lục hạ-bát » để đứng làm bài hát cho là trẻ trong khi chơi đùa ở Âu-trí-viên (幼稚園), nghĩa là lại những nơi mà nay mai hội Khai-trí tiến-đức sẽ lập ở các thôn xã để trông-nom con trẻ từ bảy tuổi trở xuống, đợ cho các nhà có con vì bận công việc, không thể tự trông-nom được.*

Giải thưởng. — *Giải nhất : hai cái khăn thêu của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ và một cái biển khắc bốn chữ sơn son thiếp vàng, đáng giá một chục bạc, cũng là liền của nhà nữ-sĩ ấy, còn bốn chữ khắc trong biển thì của hội-đồng diễn-duyệt nghĩ tặng.*

Giải nhì của Chợ-thiện-đường : một bức thêu bằng vóc đại-hồng, cũng có bốn chữ của Hội-đồng điểm-duyệt.

Giải ba của hiệu ảnh Thụy-ký : một bức ảnh phóng-đại.

Giải tư của M. Hoàng-xuân-Lan là chủ xưởng đúc đồng : một cái lư đồng cũng có chạm mấy chữ.

Kỳ hạn. — *Đến ngày 31 Décembre thì hết hạn thu quyển.*

Quyển thi. — *Muốn cho tiện việc rọc phách các bài thi, xin nhất luật dùng giấy tây trắng, đề nguyên cả khổ rộng, mà viết một mặt, trắng trên để lên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, dưới bài xin dừng ký tên. Những bài dự thi, xin bỏ riêng vào một cái phong-bì gián kín, ngoài phong-bì nhớ đề cho hai chữ « VĂN THI » thực rõ, để khi nhà báo tiếp được, sẽ cất riêng ra một nơi, đợi khi hết hạn mới bóc. Ngài nào dự thi, xin cứ gửi đến bản-quán, 61-63, phố hàng Bông, Hanoi,*

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Việc Nam-kỳ

CHỢ-LỚN

Bắt sòng me Chợ-lớn. — Nghe nói bữa thứ bảy qua rồi, sở Mật-thám Saigon-Chợ-lớn đã bắt được sòng me tại nhà xẩm Khách-trú nào ở Chợ-lớn là chỗ nắng nghe đánh cờ bạc từ đầu năm chí cuối năm, đã nổi tiếng tăm, mà không ai dám làm chi được. Nghe nói sòng me nhà Xẩm thì lớn lắm. May rủi trong một sòng ăn thua có năm ba muôn; nên chi những tay vào đấy đặng, chẳng phải là tay tầm thường. Phần nhiều đều là Khách-trú: trừ ra năm ba người Annam giàu có, cờ bạc ròng nghề mới vào đó được thôi. Nay mà bị bắt, thì cũng may cho những kẻ chưa kịp vì đó mà tan cửa hại nhà. Nên khen và cảm ơn sở Mật-thám lắm đó. Kể công ra thì nội trong năm nay, lần này là lần thứ ba của sở mật-thám đã bắt đặng; lại là sòng me lớn hơn hết. Vụ bắt sòng me này, nghe ra có người may kẻ rủi.

Có hai người trong phe cờ bạc lớn, thường bữa có mặt tại nhà Xẩm Chợ-lớn, may sao bữa sòng me bị bắt, cả hai lại không có đi. Chưa rõ mắc việc nhà hay là có kẻ thông tin trước! Còn có tay bữa bắt sòng me Xóm-chiếu thoát thân chạy khỏi, mà bị mất một chiếc cà-rá nhẫn hột xoàng. Bữa thứ bảy vô nhà Xẩm Chợ-lớn, bị bắt nữa. Nếu quả vậy mới thật cho tuần thời đã đến, dẫu cao bay xa chạy cũng khó mà trốn lánh.

Còn sòng đề 37 ở Gò-vấp mới thiệt hại dân nghèo cho; Ước đặng một ngày nào ông Arnoux bảy binh bố trận, bắt cho đặng mà trừ tệ hại cho quốc-dân.

TRANH VẼ

Bán buôn **Bán lẻ**

Bản-hiệu mới vẽ và mới in được nhiều thứ tranh thủy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là: kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đèn, kiểu giầy cườm vân vân.

Lại có nhận bán truyện SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÁN-VĂN
Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền-thần
73, Phố hàng Bông, Hanoi

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Hội Chợ — GIAN 13A

ĐẠI MÃN CHÂN-THỤY

CHIẾU và GHẾ — có tiếng xưa nay

BẰNG CÓI SE

ĐỂ GIẢI VÀ BÀY BUỒNG CHƠI

CAO RĂNG

萬春牙膏 — 立即拔毒止痛 — 殺虫牢牙固齒

Thuốc Cao này thơm tho trong sạch khô giáo, ngậm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngậm thì vững lại, bán tại hiệu Vạn-Xuân-Đường số 211, phố Tiền-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Song liệu mỗi phiến giá... 0$20
Đơn liệu mỗi phiến giá... 0 10

Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế các tỉnh biên đã nhiều nơi mua buôn để bán lẻ, ngài nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ấn định có bán hộ như sau này: hiệu *Mặc-Đình-Tư* số 136, phố hàng Bông, Sở bán báo lẻ số 63, phố hàng Bông, nhà in *Đông-kinh ấn-quán* số 82, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, số 69, phố hàng Bồ hiệu *Hạnh-Nhân-Đường* số 51, phố Phúc-kiến, hiệu *Vĩnh-Xương* số 27, phố Hà-trung, hiệu *Quảng-Lợi* số 23 và hiệu *Bảo Hợp* số 27, phố Chợ nhỏn Cũ, hiệu *Phạm-xuân-Trung* số 62, phố hàng Bạc, hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành* số 119, hiệu *Hạnh-Hòa-Đường* số 127, và hiệu *Anh-Hòa Đường* số 131, phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Đình* số 100, phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long* số 23, phố khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi Ích* số 25, phố hàng Song và hiệu *Hòa-Sinh-Đường* số 167, phố khách, Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 166, phố Đông-thị, Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa tỉnh Phúc-yên, hiệu *Vạn-An* phố Yên thái tỉnh Yên-bay, các nơi kể trên có bán hộ cả thứ thuốc thấp sơn ngoài và các thứ cần dùng khác nữa, đều công hiệu cả. Xin các qui-khách chiếu cố.

2038 *Télégraphique: Vạn-xuân-đường, Bắc-ninh.*

RƯỢU

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI NHÀ

GUIONEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2081

Có bán hàng tại Hội-chợ

Kính trình các qui-khách biết cho bản-hiệu xưa nay vẫn chuyên môn về nghề đóng đồ gỗ: gỗ lim, gỗ gụ, lát hoa, và gỗ hồng-sắc, rất tốt, rất bền, rất đẹp, kiểu mẫu mới hay là cổ cũng vậy, sơn ra rất thanh-nhã để coi lắm. Bản hiệu chế đủ tất cả các kiểu mẫu, kiểu mẫu lối Tây, lối Annam, lối Tàu, lối Nhật bản và lối Hoa-lan, các đồ dùng như ở buồng ăn, buồng ngủ, buồng tiếp khách, buồng giấy, ghế ngựa, khung tranh sơn rau, tráp hộp sơn son thiếp, sập chân quỳ dạ cá và đóng cả thọ đường để bán nữa.

Nhân năm nay nhà nước có mở cuộc Hội chợ tại Hanoi thì bản-hiệu cố công tìm thợ rất khéo để đóng đồ bán tại cuộc Hội chợ đến mừng 10 tháng chạp tây này thì cuộc Hội-chợ mở cửa thì mời các quý khách lại mà mua dùm cho bản-hiệu.

Bản-hiệu in catalogue gần xong lần này bản hiệu lại chế thêm mới ít kiểu mẫu mới đã cho in cả vào một quyển catalogue có nhẽ đến ngày mở cửa cuộc Hội-chợ thì xong. Các quý khách muốn dùng catalogue để xem xin cứ viết thơ về cho bản-hiệu và đính theo cả timbre poste hay là trả một thể để bản hiệu lấy tiền lộ phí gửi đi giá mỗi quyển catalogue 0 p 20

LƯU-BÁ-VI dit VĨNH-XƯƠNG
Téléphone N° 218
2081 35, Rue Felloneau, Hanoi

Nhà Bán-đồ « TẦM-TẦM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 64

HÓA-HỌC CHẤT và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông BOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. BOLBÉ
2$ 00 một chai
Theo luật mới — Muốn dùng thuốc này phải đưa đơn quan Đốc-tờ người Pháp thì mấy có thể dùng được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1$ 00 một lọ
Thuốc bổ sức, kém ăn-ngủ, mỏi mệt không muốn làm việc gì: dùng thuốc này hay lắm!

Mấy thứ bản-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, *trị bệnh Giang-mai*
Thuốc ho-cảo SIROP PECTORAL *đặc cả, sổ mũi. Thuốc tạo chỉ người lớn dùng được thôi*

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống — 2$ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt — 0 90 một chai
Chữa cả chứng lậu; chẳng kì mới hay cũ; uống thuốc cachets antiseptiques *và thụt thuốc* bichlorhydrate *của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được có người phải bệnh lậu.*

Gouttes « VIRGINIE »
1$ 80 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không điều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau bụng, gầy còm, uống thuốc này đổi màu sẽ lấy lại màu tốt trong mình để béo kìm.

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MO-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán cuộn và bán bao kín
Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DÉRÉ »
0$ 90 một chai 1/4 littre
Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ. Dùng thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mấy chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất quí; vì chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người có bệnh. Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn littre. Giá có 3$ 00 mà thôi.

NAM-HƯNG-THÀNH

18, Rue des Caisses, 18
(Phố Hàng-Hòm)
HANOI

Kính trình các quý-khách biết cho rằng: Bản-hiệu xưa nay vẫn chuyên nghề làm sơn vẽ theo lối Nhật-bản, và lối Annam như là các thứ khay, hộp, tráp, quả, vân vân. Các thứ đồ nét như hoành-phi, câu đối, cuốn thư cùng các thứ tranh cảnh bằng sơn vẽ vào kính hay là vào vải và các thứ ghế bàn uốn bằng song làm đúng kiểu, chắc chắn, cẩn-thận sơn bền mùi trông rất nhã.

Bản-hiệu bán buôn và bán lẻ; Lại có bán đủ các thứ hàng Saigon hạng tốt, hạ giá hơn các nơi.

Các quý-khách ở xa muốn mua, gửi giấy về bản-hiệu xin tính giá phải chăng và gửi hàng theo cách lĩnh hóa giao ngân. (Contre remboursement).

Xin các quý-khách chiếu cố.

2087

Hàng mới — Giá cực rẻ!

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faille, cachemire, kim-ngân-đoạn, dạ Mông-tự cùng nhiều thứ vóc nhiều thật tốt mà bán giá cực rẻ để chiều hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đẹp.

Các thứ laine may complets và pardessus, imperméable soie để may áo đi mưa, có nhiều mùi rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo
NAM-THỊNH, Tailleur
SOIERIES NOUVEAUTÉS
6, Rue des Cantonnais, Hanoi

PHAN-ĐỨC-THÀNH

HANOI — 2, Rue des Cantonnais, 2 — HANOI

GRANDS ARRIVAGES:
Soieries Chinoise, Française, Tonkinoise et diverses étoffes
GROS & DÉTAIL

MỚI ĐẾN: Đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng ngoài Bắc và các thứ vải, vân vân
Lại có may quần áo ta và quần áo tây đủ các lối
Bản-hiệu lại có bán vàng diệp Vĩnh-Thịnh-Long chính hiệu nữa.

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2048

Ancien Établissement TSANH-TSOI dit TRẦN-TÀI-MẬU, Fondé en 1892

茂才陳

TÉLÉPHONE N° 667

TSANH-HAP-TSAO Frères, Successeurs

海防 東京

N° 161, Quai Canton. — HAIPHONG

Chuyên nghề thầu khoán, làm cửa nhà và cầu cống

Bán đủ các thứ gỗ nguyên cây và gỗ xẻ các hạng gửi đi các nơi, có máy cưa (Scierie) làm thật nhanh và cẩn thận, và có đứng nhận bán xi-măng cho sở Cimenterie.

Làm đủ các hạng ống xây cống, dẫn thủy bằng xi-măng (buses en ciment).

Làm đủ các thứ chấn-song, tường-hoa, gạch-hoa đá các mùi bằng xi-măng để lát nhà.

Làm đủ các thứ Sơn cửa nhà, Huile, Peinture, Verni, dầu Essence térébenthine, Colophane và Cire đóng chai.

Có bể-cạn (bassin de radoub) cho thuê để chữa Tàu-thủy

Quý-khách ở xa cần dùng việc gì hay muốn mua thức gì, xin cứ viết thơ cho Bản-hiệu, hoặc chữ Tây, chữ Tàu chữ Annam, Bản-hiệu cũng xin trả lời ngay lập tức.

2093

Số 9

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các đọc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

... Sang năm con về nhà chồng, nên kính-mến cha mẹ chồng và một lòng thờ chồng cho phải đạo, để được nên người hiền-phụ, khỏi phụ cái công giáo-huấn của cha mẹ trong bấy lâu nay.

Một nhà *Hoàng-phủ* ai nấy đều ứa nước mắt mà tương-ly tích biệt, chỉ *Phi-giao* quận-chúa là không hề có ý buồn rầu. Vợ chồng *Hoàng-phủ-kính* lên xe, ba vị thân-vương cùng văn võ bách-quan đều đi tiễn đông lắm.

Khi đến bờ sông, vợ chồng *Hoàng-phủ-kính* từ giã các quan rồi xuống thuyền. *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* và *Mạnh-lệ-quân* cùng *Yên-quốc* phu-nhân lại theo xuống dưới thuyền để bái-biệt, các văn võ bách-quan đều đứng cả trên bờ sông, đợi cho đến khi thuyền quay mũi.

Hoàng-phủ thiếu-hoa dặn *Tô-ánh tuyết* và *Lưu yên-ngọc* rằng:

— Hai phu-nhân về nhà, trên thờ cha mẹ, dưới khuyên dạy con, nên phải một lòng chăm-chỉ. Công-việc trong nhà, giao phó cho *Lã-xương* chưởng-quản. *Lã-xương* là nghĩa-tử của *Lã trung*, tính-nết thực-thà, lại có tài-năng, đối với hắn cũng nên có lòng kính-trọng.

Hoàng-phủ-thiếu-hoa lại nói với vợ chồng *Hoàng phủ-kính* rằng:

— Cha mẹ nên giữ-gìn thân-thể, sang năm đến kỳ « Vạn-thọ » của thượng-hoàng, con sẽ xin cáo về để phụng-dưỡng cha mẹ.

Nói xong, lại cùng *Mạnh-lệ-quân* và *Yên-quốc* phu-nhân cùng bái-biệt rồi bước lên bờ. Thuyền quay mũi đi, các quan triều-thần còn đứng đấy chưa về, bỗng thấy quan *Lương* thừa-tướng ở trong thành lật-đật cưỡi ngựa chạy đến, không hiểu vì duyên-cớ gì.

CHƯƠNG THỨ II

Quan *Lương* thừa-tướng ở trong thành cưỡi ngựa ra đến bờ sông, trông thấy *Hoàng-phủ-thiếu-hoa*, vội-vàng xuống ngựa rồi nói:

— Tôi dở bận chút việc ở trong nội-các, thành ra không kịp bái-biệt lão-vương. Khi hai cung giá hồi, bà thái-hậu bỗng hôn-mê đã mấy thứ, quan thái y tâu rằng « Lục mạch hư-nhược, khó chữa thuốc lắm ». Bởi vậy thánh-thượng sai tôi ra đây mời *Mạnh* vương-phi vào ngay để bắt mạch, xin vương-phi tức-khắc khởi hành.

Mạnh-lệ-quân nói:

— Tôi chưa bận triều-phục, không biết vào có tiện không?

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói:

— Trong khi có việc nguy-cấp, hà-tất phải câu-nệ, cứ bận thường-phục mà đi cũng được.

Lương thừa-tướng cũng nói:

— Phải đấy! xin vương-phi mau mau đi ngay. Hôm nay tôi không được bái-biệt lão-vương, thật trong lòng vẫn lấy làm áy-náy vậy.

Mạnh-lệ-quân tức khắc lên ngựa gia roi phóng thẳng một mạch vào thành. Còn *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* cùng *Lương* thừa-tướng thì thủng-thỉnh cưỡi ngựa về sau.

Lại nói chuyện vua *Anh-tôn* và *Hùng-hậu* ở trong cung, mong đợi *Mạnh-lệ-quân* không biết đường nào, đã mấy lần sai nội-giám ra cửa cung trông ngóng. Các quan thái y cũng đều túc-trực tại đấy, không ai dám về.

Đợi đến giờ thân, mới có tin báo là *Mạnh-lệ-quân* đã về tới nơi. Vua *Anh-tôn* mừng rỡ bội phần, tức khắc truyền chỉ miễn lễ triều-kiến cho *Mạnh-lệ-quân*, và ban cho một chiếc ngọc-câu-mã, để *Mạnh-lệ-quân* cưỡi mà đi thẳng vào nam-nội thăm bệnh thái-hậu.

Quan nội-giám là *Lăng-mậu* phụng mệnh đem ngựa ra đón *Mạnh-lệ-quân*. Bấy giờ *Mạnh-lệ-quân* đầm đìa những mồ-hôi, trông thấy *Lăng-mậu*, vội-vàng hỏi rằng:

— Thần sắc thái-hậu bây giờ thế nào?

Lăng-mậu lắc đầu mà rằng:

— Khó lắm! Khó lắm! thượng-hoàng và thánh-thượng đang bối rối không biết làm ra thế nào. Bây giờ vương phi tới đây, thánh-thượng sai tôi đem chiếc ngựa này ra để vương-phi cưỡi vào cung thăm thái-hậu.

Các cung-nữ đỡ *Mạnh-lệ-quân* lên ngựa đi thẳng vào nam-nội. Khi vào tới cửa cung, lại có hai tên cung-nữ truyền chỉ rằng:

— Thánh-thượng có chỉ miễn lễ triều-kiến cho vương-phi để mau mau vào thăm bệnh thái-hậu.

Mạnh-lệ-quân vâng mệnh vào thẳng tẩm-cung là nơi thái-hậu nằm. Khi vào tới nơi, trông thấy vua *Anh-tôn* và *Hùng hậu* đều đứng tại cạnh giường thái-hậu, nước mắt đầm đề. Vua *Anh-tôn* cứ ôm lấy thái-hậu mà gọi, gọi trong hồi lâu, cũng chưa thấy trả lời.

Mạnh-lệ quân giật mình kinh-sợ chẳng còn hồn-vía nào, nhưng cố trấn-tĩnh tinh-thần, để quì xuống bắt mạch. May sao bệnh chứng không nguy gì lắm, chẳng qua chỉ vì khí uất, thành ra cấm-khẩu.

Mạnh-lệ quân mới tâu vua *Anh-tôn* và *Hùng-hậu* rằng:

— Xin thánh-thượng và hoàng-hậu cứ yên lòng, bệnh-chứng không nguy gì lắm.

Nói xong, liền phụng kê một cái đơn thuốc. Vua *Anh-tôn* truyền nhất diện sắc thuốc để thái-hậu uống, và nhất diện tâu trình để thượng-hoàng biết. Thượng-hoàng nghe lời tâu, liền truyền cho *Mạnh-lệ-quân* phải ở luôn tại trong cung để nghe bệnh, còn thánh-thượng và hoàng-hậu cũng phải thân đến trông nom thuốc-thang.

Bấy giờ hai vị công-chúa, ba vị thân-vương cùng các sang-phi đều sụt-sùi thương-khóc, chỉ đêm ngày cầu-khẩn cho thái-hậu chóng được bình-phục như thường. *Mạnh-lệ-quân* ở đấy trông nom thuốc-thang, thấm-thoắn thành ra đầy một tháng trời chưa về tới nhà.

Bấy giờ thái-hậu bệnh-thế hơi bớt, đã ngồi dậy được, trong 3 cung 6 viện đều lấy làm vui-mừng. *Hùng-hậu* tâu vua *Anh-tôn* xin đại-xá cho các tù-nhân những kẻ bị án từ 3 năm trở xuống. *Ôn-phi* và *Mai-phi* thì làm lễ tụng kinh trong 49 ngày, tốn phí kể hàng mấy vạn.

Hoàng phủ-thiếu-hoa thấy *Mạnh-lệ-quân* không về thì ngày nào cũng đến chực ở ngoài cửa cung, để hỏi thăm tin-tức thái-hậu xem ra làm sao, nhưng vẫn không dò-la được đích-thực, kẻ thì nói bệnh-thế đã hơi bớt, kẻ thì nói bây giờ lại nguy-kịch hơn.

Lại nói chuyện từ khi *Mạnh-lệ-quân* đi vắng nhà, các con trong nhà sinh ra hiềm-khích lẫn nhau. *Triệu-cửu* vốn là người chính-trực xưa nay, chỉ hay giảng đạo-đức luôn mồm, không hợp tính với *Phi-giao* quận-chúa.

Còn *Phi-giao* quận-chúa thì không chịu ngồi yên ở trong phòng mấy khi. Khi thì đánh đu ở ngoài vườn, khi thì bơi thuyền ở dưới ao, khi thì treo kim-tiền để bắn chơi, khi thì đem ngọc-tiêu ra tập thổi, lại có khi đặt ra khúc hát để dạy các nữ-tỳ múa hát, vân vân.

(Còn nữa)

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN